

לפני 25 שנה

גליון "העולם הזה", שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק הקדיש את שעריו למאמר המדור "הנידון" תחת הכותרת "בשען המינימום" שפיקחה את "הברית הציונית בין רודן מצריים ושלטי הבית הלבן". כתבה זו תיארה את האספקטים המדיניים, שהפכו מבחינתה של ישראל את מיכצ'קוויץ למילחמה מיותרת. עמוס קינן, כמיסגרת מסעיו בארץ, השפך תחת הכותרת, "ניכנס וורקה יצא חב"י" את הפולקלור החסידי המיוחד של כפר-חב"ד. צוות מיוחד של העיתון תיאר את התמונות המיוחדות במינהן, המצויות במינור העתיק פנמה-קרטונה, העוזן למרגלות הריסיני תחת הכותרת "קתרינה הקדושה".

כמדור הספורט של השבועון, תחת הכותרת, "הלפיד השבור", דווח על אולימפיאדת מלבורן שנפתחה באוסטרליה, וששימשה

לזירת מאבק בין שני הגושים (ארצות-הברית וברית-המועצות), תוך התעלמות מהכללים האולימפיים העתיקים של יוון. שולמית כופמן, שעיטוקה הוא במוצאו העתיק ביותר עלי-אדמית, גוללה בסיפור האישי כתב-אישמה נגד החברה הישראלית כולה, תחת הכותרת "המושטרה מונעת אתי מלחזור למושב!".

בשער הגליון: נשיא מצריים, גמאל עבד אל-נאצר.

איך לפרוץ מצור * מילחמה מלבנה חטאים * הצעת

שלום שנשכחה * לוי אשכול על הכניסה למצריים

העם

הדחיפה דרומה

כמחצית ארצות ישראל, בייחוד בני הגלילים הצעירים, עמדו ליד המחסומים. וניסו לשווא להסתגל לרצועת-עזה כדי לראות את אשר יש לראות. המחצית השנייה היתה בתוך הרצועה עצמה — מכוניות עמוסות חיילים, בני-משק וסתם אנשים, שדהרו מעזה לרפיח, הסתובבו בדיר אל-באלח ותאריניוס. השתדלו לרכוש (בניגוד להוראות מושל-הרצועה) קופסת סוכריות, "גמאל" (עם תמונת גמאל עבד אל-נאצר — 500 פרוטה), או תמונת שר-המילחמה עבד אל-חכים עאמר עם סמל הנשר של תנועת-השחרור המצרית (שלוש ל"י). או כפיה (שלוש עד חמש לירות). המטיילים הגיעו עד רפיח ונעצרו מול מחסום המידבר. הם ידעו כי אחרי שלוש או ארבע שעות נסיעה הגיעו רק לסף צי-האי סיני, וכי המרחב העצום, בעל

המישטחים האדירים והרי הוד-הקדומים, משתרע מעבר לאופק. האלפים הרבים, שכבר הספיקו לסייר בסיני, הביאו הביתה סיפורי-פלאים, שנטעו בלב כל השומע געגועים עמוקים לאזור הכבוש. געגועים אלה התערבבו עם החשש הנורא כי ישראל תיסוג מחצי-האי לפני שתינתן הספירות לראות את שרם אל-שייח' ואטור, או את האוצרות הגנוזים של מינור סנסה-קתרינה.

כל זה הפך את השאיפה דרומה לשיגעון לאומי. תמורת טרמפ בטוח למיפרץ-טואץ יכול היה בחרו זרין לקבל, השבוע, מכל גבר או אישה, או כל העולה על רוחו.

רגלי צה"ל. כפי שהודיעה ישראל לאו"ם, כבר התחילו חיילי צה"ל לסגת בשיטתיות מאיזור-התעלה חזרה לגבולות הארץ. אם תאבד ממשלת ישראל גם את רצועת-עזה — ואפסותה המוחלטת בשטח התעמולה המדינית עזרה לכן מאוד — תהיה מדינת ישראל אחרי הסיבוב-השני דומה, בעוד זמן קצר, למדינה שפתחה בסיבוב זה.

אבל דבר אחד ישתנה חכלית סיני:

מושגי המרחק של אורח-ישראל עצמם. אחרי הסיבוב השני שוב לא יתפאר שום איש בטיוול לנגב הדרומי. הוזהר הרומאנטי של הערבה חלף לבלי שוב. אחרי שעלה על הר מוסה (משה), אמר השבוע האיש שייסד במו רגליו את הפולחן של מצדה, שאלה עלה בטקס חגיגי אחת לשנה: "המצדה היא ה? המצדה היא — — —!".

המדינה שאחרי הסיבוב השני תהיה מדינה קטנה, וצעיריה ירגישו בהרגשת-חזק יותר מאשר בכל תקופה קודמת. השאיפה לפרוץ החוצה, אל המרחב, תהיה הרבה יותר חזקה. אם לא תמצא לה פורקן בטיולים לפאריס, ואחרי שנכשל הנסיון הכשרוני ביותר לפרוץ החוצה בכוח הנשק, ייצטרף הצעיר העברי המשכיל לתרגם את געגועיו לתשובה על השאלה הפוליטית: איך תוכל ישראל לפרוץ את המצור באמי-צעים אחרים?

העורף

על עכברים ואנשים

הפיחגם אומר כי העכברים נוטשים את האוניה כשהיא בסכנה. בישראל קרה ההיפך: ברגע שיצאה הספינה הלאומית למסע-הסכנות של המילחמה, מיהרו כל העכברים לעלות עליה. התשבון: באוניה לוחמת איש לא ישים לב לעכברים הזקרי קים למעט שקט, אחרי שעוררו פירסומת רבה מדי בימי-שלום.

ערב המילחמה ניצל ח"כ יצחק (דרך גבר) רפאל את שעת-הכוסר כדי לבטל, בלי שום נימוק, למעט "לאור חומרת המצב המדיני והביטחוני", את התביעה שהגיש נגד ד"ר ישעיהו לייבוניץ על הוצאת-דיבה, לייבוניץ לא ביטל את האשמותיו ולא התנצל עליהן. כך הודה רפאל למעשה כי כל ההאשמות הנוראות שהוטחו בפניו מעל לעמודי העולם הזה היו נכונות — דבר שלא מנע בעדו להופיע למחרת היום בכנסת כאחד הדוברים הפטריוטיים ביותר.

עוד כמה אנשים ניצלו הודות למילחמה מכמה אי-נעימויות. אחרי התחלת הגיוס ההמוני, גבה בית-המישטח-המחוזי בתל-אביב את עדותו של אליהו ספקטור, לשעבר אחד ממיטב לוחמי האצ"ל, במישפטו של עמוס בן-גוריון. ספקטור, שכבר לבש מדים, גילה שורה ארוכה של גילויים מזועזעים. בעיקר על התחברותו של עמוס עם מברי-חיים ועיסקה מזורה של כלי-זכוכית — אולם עדותו לא עוררה כמעט כל תשומת-לב ציבורית. היא טבעה בגלים הסוערים של ידיעות ערב המילחמה.

באותה צורה נוחה ניצלו מקבל מכונות-השי, שלמה ארזי, שהדו"ח על מעשיו פורסם בדיוק בשיא הקרבות, והאחראים לעיסקות השוק-השחור של הסוכנות היהודית, שמישפטם נסתיים בעצם ימי-המילחמה.

שיר הפנדרה. השבוע הסיק עוד איש את המסקנה הביטחונית: ישעיהו ("שיי-קה") ירקוני הודיע שויתר על תביעתו נגד משרד-הביטחון, בקשר עם ביטול עיסקת הטנדרים המזורה בידי שימעון פרס. שייקה טען ש"התפשר", ולא הסביר את פשר הפשרה. הירהר בקול רם אחד

מישלחת ישראל לאולימפיאדת מלבורן

שניים מתוך שלושת חברי המישלחת הישראלית לאולימפיאדת מלבורן: שושנה ריבנר (שמאל) ודויד קושניר (אחמס). בהגיעם לשדה-התעופה במלבורן, מלבדם השתתפו במישלחת יואב רענן (קופץ-למים), שני מלוויים ושופט כדורסל, וארבעה כתבי ספורט.

"העולם הזה" 998, תאריך: 28.11.1956

הליצינים של כסית: "חצייהאי סיני מלא טנדרים המחכים לגואל..."

עיראק

ההצעה בטלה

שבועיים לפני פרוץ המילחמה בסיני פירסמה ממשלת בגדאד הודעה על בעיית-פלסטין: עיראק מוכנה להכיר בישראל בתנאי שתסכים לגבולות החלוקה של 1947, ותעזור לשקם את הפליטים במקומם הקודם.

בישראל לא שם כמעט איש לב להצעה של בגדאד. כבר לפני שנה אמר גמאל עבד אל-נאצר את אותם הדברים, והיישוב העברי חדל להתרגש מהם. אלא שבמדינות ערב התקרב גל לאמונתו לשיא גיאומת. הצעות נורי אל-סעיד נשמעו שם כבגידה באינטרס הערבי — הושטת יד לישראלים בשעתם הקשה.

כל תחנות השידור הערביות החלו ממטי-רות חיצוי ביקורת ולעג על בגדאד. ואז חצה צה"ל את גבול סיני, כעבור יומיים התכנסה הממשלה העיראקית לשיבה דהור פה. הנושא שעל סדר-היום היה: בעיית-פלסטין. התוצאה היתה החלטת רשמית, שבה הודיעו העיראקים כי התחרטו על ההצעה הקודמת, וכי מעתה יסכימו לפיתרון אחד בלבד לבעיית-פלסטין: חיסולה ה"מוחלט של מדינת ישראל — והשד יקח את החלטת החלוקה של האו"ם.

אנשים

- שריהאוצר לוי אשכול, בהסבירו את המעמסה הכספית של הסיבוב השני: "ביציאת מצריים נאמר: ואחרי-כן יצאו ברכוש גדול. אבל הכניסה למצריים מצריכה רכוש גדול."
- ראש ממשלת ישראל, דויד בן-גוריון, באיגרת למרכז מפא"י: "הצלחנו במערכה הצבאית, אך האויב הצליח במערכה הפוליטית."
- העיתונאי יצחק זיו-אב, במאמר ביקורת על כישלון ההסברה הישראלית: "הצבא המנצח עודנו תועה במידבר-סיני של ההסברה הישראלית."
- הסופר יהושע בר-יוסף, אחרי ביקור בתיאטרון: "יש הצגות בתיאטרון הישראלי שמן הראוי להכריז עליהן, כי הכניסה למבוגרים מעל גיל 14 אסורה בהחלט."
- ראש-הממשלה, דויד בן-גוריון, ערך השבוע ביקור בשארם אל-שייח' בחברת אשתו זולה. כשהציע אחד המפקדים להסביר לה את המצב הצבאי, תוך עיון במפות, ענתה אשתו של ראש-הממשלה: "איני זקוקה לשום הסברות ואין לי מה להסתכל במפות. די לא להתבונן בפניו של דויד, ומיד אני רואה את המצב..."
- מנהיג מפ"ם, מאיר יערי, טרם שכח את הלחץ שלמד בשעת גילוי מכשיר-האזנה במישרדו בתל-אביב — כשנראה השבוע מקיים התייעצות עם אנשי מיפ-לגת בקפה עטרה בירושלים, הסביר יערי מדוע אינו מקיים התייעצויות כאלה במיני-נון הכנסת: "שם לא מקשיבים למה שצריך להקשיב."